

2-й этаж, 1990 г. декабрь 2

«КУШАЖЫЛДЫН ХООЧУНУ» МЕДАЛЬ-БИЛЕ ШАҢНААР ДУГАЙЫНДА Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлыы

(Улаанхы, Эгези № 274 «Шыла»)

Анна Александровна Килина — «Кызыл» материал-техникти хайдырлаа байдзын башкылар.

Мария Михайловна Кочетова — № 6 дуузал школанын башкысы.

Владимир Гаврилович Курочкин — Тыва АССР-ниң Калдык камгалал министр-воинун автобазанын чолаачы.

Бак-Кок Даваевна Куулар — «Шың» солун редакциянын техникалыгы.

Тамара Дмитриевна Лыкум — «Тыва-даг-дугу» каттыжымныктын сүт заводунун кладовщик.

Зоя Андреевна Мелешкина — «Тыва-даг-дугу» каттыжымныктын сүт заводунун цехинин лаборантка.

Алексей Иванович Мокенко — Тыва АССР-ниң Салдык министрвоинун септелгемонтаж комбинатынын слесарь.

Алексей Васильевич Наа-ров — Тыва АССР-ниң Калдык камгалал министрвоинун автобазанын чолаачы бригадалык бригадир.

Дадар Хертекович Намчы — Тыванын республиканын хөгжүм-ши театрынын актеру.

Евдокья Титовна Никулина — № 6 дуузал школанын кижиздиктин башкысы.

Намчал Намдаковна Ооржак — «Шың» солун редакциянын килди эргелекчи.

Любовь Константиновна Пустикова — даарына фабриказын белем продукциянын контролору.

Александра Константиновна Сасина — Тыва АССР-ниң Салдык министрвоинун септелгемонтаж комбинатынын ажилчы.

Иван Константинович Семенов — «Тыва-даг-дугу» каттыжымныктын сүт заводунун цехинин слесарь.

Сат Шангыр-оолов Тонунчап — республиканын башкылар билин бедилер институтунда кабинет эргелекчи.

Рейн Теодорович Усар — Тыванын геология-шиктелгек экспедициясында улуг геолог.

Александр Иванович Ципленков — «Тыва сүт» тудуг трестин тудуг-монтаж эргелекчи чолаачы.

Владимир Валерьевич Чиндан — Тыва АССР-ниң чоуну амырлар-хандырылга министртин орадакчы.

Николай Алексеевич Чистяков — «Тыва-даг-дугу» каттыжымныктын радиомеханиги.

БАРЫН-ХЕМЧИК РАЙОНДАН

Надежда Ивановна Буда — «Тыва-даг-дугу» эргелекчи улуттук бугурулгелер комбинатынын урулгар ажилдерин повары.

Алдона Исифовна Васильева — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын хулаач ажилчы.

Нина Деоновна Дидекина — «Тыва-даг-дугу» эргелекчи улуттук бугурулгелер комбинатынын урулгар ажилдерин ажилчы.

Мария Максимовна Измес-тыва — «Тыва-даг-дугу» тудуг эргелекчи № 2 общежитиянын ажилчы.

Константин Константинович Корсаков — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын чолаачы.

Аншп Сеидеевна Кужугет — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Омур-ол Максимович Куулар — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын чуртталга-коммунал эргелекчи ажилчы.

Александра Каптагаевна Монгуш — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын машини.

Апак-Бора Донтаевич Монгуш — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Бине-оол Чамыович Монгуш — «Шекпээр» совхозтун ижикчи.

Сергеевна Калгажыковна

Монгуш — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Доклак-Кара Козай-ооловна Ооржак — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Кызыл-оол Будунуов Ооржак — ажил-айтылгар аразын «Барым-Хемчик» КМК-зын «Бизинч-бетон» шиги.

Севид Таптагановна Ооржак — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Сендия Намчыловна Ооржак — «Шекпээр» совхозтун хойжулар бригадалык бригадир.

Тамара Ивановна Пушнина — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын регуляторщик.

Саргы Кара-Саловна Салчак — «Тыва-даг-дугу» тудуг эргелекчи склад ажилчы.

Кара-Тараа Монгушовна Сарылар — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Маргарита Федоровна Селенба — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын мастери.

Вера Ивановна Селиванова — СКП районунун килди эргелекчи орадакчы.

Кладья Ивановна Суслана — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын машини.

Байыр Кечил-Сүрүновна Тас-оол — «Барлык» совхозтун Кутурта бажынык тайныкчы.

Кладья Анисимовна Терешкова — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын цехинин машини.

Ирина Геннадьевна Фадина — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын арыгал фабриказын машини.

Кара-кис Ламбеевна Хертек — «Барлык» совхозтун ыш дилдер черинин тайныкчы.

Салчак Доклак-Хертек — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын урулгар салынч ижикчи.

Данзы Дарымаевна Хомушук — «Барлык» совхозтун ажилчы.

Морзекей Сидневич Хомушук — «Барлык» совхозтун сугатчы.

Сыртыбаа Донгакович Шырмы — «Тыва-даг-дугу» комбинаттын чуртталга-коммунал эргелекчи ажилчы.

ЧӨӨН-ХЕМЧИК РАЙОНДАН

Людмила Петровна Глазкова — Чадананын № 3 ясли-саднын кижиздиктин башкысы.

Чунгер Хандымаевна Донгак — Чыргак сес чыл школанын школа-интернаттын ижикчи.

Доклак Сүрүмеевна Имит — Чыргак сес чыл школанын школа-интернаттын ижикчи.

Чимит-оол Тезекович Куулар — «Чыра-Бажы» совхозтун ажилчы.

Дизиймаа Баян-Монгеевна Монгуш — СКП-ниң XXII съездин атыг совхозтун чуртталга-коммунал эргелекчи ажилчы.

Александра Андреевна Муха — чоуну амырлар-хандырылга министртин орадакчы.

Бойду Ламзевич Ооржак — «Чыра-Бажы» совхозтун ажилчы.

Доклак Ак-Хомович Ооржак — «Чыра-Бажы» совхозтун ажилчы.

Тамара Тонгановна Ооржак — Чадананын кирил өөренир болгаш бот-өргөлдөгел ортук школанын башкы.

Тадар-оол Канчыр-оолович Сат — Чадананын кирил өөренир болгаш бот-өргөлдөгел ортук школанын директорун өргөлдөгел-кирил ажилдарын талаш-биле орадакчы.

Дас Дембидеевна Толош — Чадананын районун улуттук комбинатынын цехи.

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Чарлыы

Тыва АССР-ниң Дээди Советиниң Президиумунун Секретары Н. БОЙДУ.

Кызыл хоорай, 1986 чылдын ноябрь 24.

Бөгүн—ЛУДР-нун национал байырлары

БЕРГЕЛЕРНИ АЖЫП ЭРТТИШААН, ЧЕДИИШКИННЕРЖЕ

Лаос улус декабрынын 2-де улуг болгаш өөрүшкүлүг байырлаады демделеп эрттирер турар. Ол хун 11 чыл мурун Лаос Улус-Демократты Республиканы чарлаан. Ам бүгү-ле Лаоста өөрүшкү-мап-найылг. Улусу-революстун партиянык чоотка чаа болуп эркен IV съездинин тун-нелери ажил-ишчи бугурунун чоргаларын бугурун, ол чуртун даштынма өнүктүрер өөрүтүр турар. Эртен 11 чылдарын дугурунда социал-экономика талаш-биле өзөш-зөөс чедикшир чедип алдыган, Республика социалист-тиг нийтиелдегил үндүзү-нүн тургузарын ору-биле бугурун чоруп оор.

Байрал мурунун хуви-рике бистер чурттуг азияк бугурулгелерин бирээ — Лаос-совет байралы атыг автоселге мастерказынга барил чораван бис. Ол болза ур-түшүндөгү ий талаш-калы ажилдажылган ий хей объектилерин бирээ, Совет Эмилегиин дуузалачы-ны биле болгаш техниктиг дегикчи-биле тудуп тургус-кан болгаш дерип кылган дегем пектер долу күнүзү-де ажилдап, улус ажил-агымнын чутула оорулгала-рын шиптирлерин кочуг эргежок чутула болуп турар чүс-чүс автомобильдерин кат-тал тургузуп турар.

Мастерказынын директору-нун орадакчыны эл Чы биста хулап алган. Ыла ажилдап турар совет специалист бөлү-лүнүг удурукчуу. Чебо-

сарыдаа келген инженер В.И. Жихарев-биле база азия ужу-рашкан бис. Олар бугурулгелер агар айтырларын чу-гаалжып олурган болду. Дыл шиптирлар ужур чок, Чы орус дылды дык билер кижэ-чүе-дир. Ол 1977 чылда Мин-скинн политтехниктиг институ-дун дооскан болгаш оон бээр-ле автоселге бугурулгелеринде ажиллап турар.

Бөгүн Лаос-совет байрал атыг мастерказыда 200 кижэ ажилдап турар. Ун черинде алырга — Ол дыл улуг бугурулгелер. Совет маршалы чүк болгаш чик автомобиль-дерин каптал, ортукма база агар септелген ында кылп турар.

Бугу-ле чүс белем база амыр турбаан болбайт аан. Ыладалаа пектерин бугу-рулгелер чутуу огулган, коллектив мергенжы ба-зыгып, ажилды дугурулганы мөөнөттиг, ажилчылар-нын болгаш алай-хавчылар-нын амырлар-туртталганы экижип келген. Бистерге, бөлүк совет журналисттер, бугу-рулгелер чедикширлерин эл Чы чуталат таныштырал.

Сөөгү беш чыл дугурунда, 900 амыр автомобильдерин септел үндүргөн. Ол үнүн дугурунда бугурулгелер огулган 170 миллион кил ашкан, оон 70 миллион бө чылган алган. Планник оналдаларын чыл саяндаа амыр күтүлүп турар. Оон алырга бистер тудуруларын,

транспортчуларын, хемчи-лерин транспорт херекселдерин болгаш механизирин каттал тургузарына эргежок чутула аны-бүрү ховар кезектерин белектеринге немед-де ачы-дузанын база көргүзүп турар бис деп, Чы чуталалды.

Кызыл-булдунга бисе онза-гай дегелгелер көргүстү: совет станоктарга хол-биле мастер-казыга белекел кылган аны-бүрү хемчилер, аны-бүрү хемчилер болгаш аны-бүрү ажилдап кылган кыл-а-ларын ында дегем кван. Чаа, улам-на нарын кезектер ол дегелгелер доктаамал немед-жип турар.

Автоматерказынын коллек-тивинге бот-орулга-чарыла, амыр огулга, бугурулгелер огулган ажилдарын, бозу хандырттырар — сес кырын-ка хоозун чүлү эвес, ол чүлү-дер бугу коллективтиг база ажилдакчы бугурунун ажил-чорудуларын толугайыл турар. Бот-орулга-чарылагы деп атты чуртка бир дуга-ларга алганарын бирээм ол бугурулгелер болуп турар. Эргел-де башкарынын чаа арга-ларын шиптирлерин бистер керек кырында эркен кылган, мизги атты алап хуу-биле алырнын мурунда-ла, ботталдырган бис деп, Чы чуталалды.

Ол шипалда бисе эвес амыр билир турар. 1985 чыл-да деңизге, күш-ажиалды бугурулгелер 3,5 чатан өскөн. Ажилчылар болгаш техник-тер ажил-агымын мергенжип чорударына өөренип алган.

Бирээле, удурукчуларын та-лазында аар-саар чүлүл-дээр немед-жип кылбастан, ында, чүс-ле боорга сума-ал-дып хей черге аны-бүрү хемчилер болбастан. Участон бугурулгелер, ажилдаар чер бугурулгелер бот-тускайлан ажил-херекчи шиптирлерин үндүрүп турар.

— Ол-даа чүлү эгези-дир-деп, Чы уламчылаа. — Бисте журданырларым ам-даа эндикер. Эчс түнелге нити сонугралдыг чорук, күш-ажылды организастарын сай-ырылгандыгы, ажилдакчы-ларын илелейтин болгаш эгелекчи чорук чогулгалыг түнелдерин беришкан турар. Бүгү дериншир-нин доктаамал ажилдарын хандырттыр турар совет специа-листер бисе улуг дузаны көргүзүп турар. Олар боттары-нын байлак арга-дуржулганы бисе хам чокка дандымып турар. Бистерин, удурукчу-ларын, чаа байдалдарга бугу-рулгелер эргелен башкары-рынга өөренип турар кижилер баала-ла олар. Күштерин бол-гаш шаг-уэни харамнамай, лаос ажилчыларын ийги-мергенжип өөренип турар-лар. Оларын бугу-ле ажил-чорудулаз лаос-совет на-рык бажылаарында база хөндүрелер баран бооп турар.

Лаос автоселгелерин күш-ажылды чедикширлер оларын ажилдарын ма-

терлаалды болгаш куштутуу-дектелгелер порт саларын чедирер турар. Сөөгү чыл-дарын дугурунда ажил-те-левир боттуу-биле өскөн. Бугу-рулгелер нити чуртталга чер-лер-биле эргелештир, өргө-бүзүлгел ажилчыларга хөндү-лөр ий квартиралыг бажы-нар тударынын болдунар арга-зын база алган. Дуузал ажил-агым өзүп турар, ы-да мыйыштыр боза мал, бал-ык өстүрүп суг хөлбө бар. Урулгар салын, столованык клубту, спорт шалун тудуп тургускан.

— Бисте бугу-ле чүс белем бугуру турар деп, силер ы-чаар болдур беришкан күзөм олур мен-деп, бистең-биле чуталалды. — Бистең таваржып турар бегерлерин чамдык мыйрап ажил эртер арга-чок кылдыр сагындаа бер-лээр. Эргежок чутула хемчи-рин болгаш шиптирлерин не-талл проканды-биле, доу-бу-дук болгаш өске-ла дугурул-дар-биле, контрол-хемчээде херексел-биле, ажилдаа көрдүмүн машиналарга те-регелер артык кезектер-биле бугурулгелер хандырынын айтырларын шиптирлерин кочуг нарын болуп турар. Ыладалаа ол дээр өздү-дектелгелер бегер-дир. Бис оларын ында-ла ажил эртер бис. ЛУДР-ниң IV съездин шиптирлерин биста өлчө-үлгө-шүлгө турар.

Борис ШУМЕЕВ, СЭТА-ның корр.

ДОЗУКЧУЛАРНЫН ХУРАЛЫ

КОТОНУ. СЭТА корреспон-дент Александр Просветов-тун дандыкыны болза: Ма-наа Совет Эмилеги эртем чедип алган бенин хамаат-ларын хурады болуп эр-кен, Совет дээди өргөлдөгел-деринин бенин дозукуларын президент-оокажынын дар-газы Мартин Хуонун хура-ды киркиччилерге чүс-чүс чуталат турар, ам Бенине совет дипломаты — 500 дире дозукулар ажилдап турар деп демделген. Оларын аразында экичлер болгаш инженерлер, нефтичтер бол-гаш агрономдар, чуркчулар болгаш дипломаттар бар. Бени-нин Улусу революция партиянын ТК-нын Даргазы, Бенин Улус Республиканын президент болгаш чаа-зын башкын Мартин Кефеу бистең эртем билг чедип ала-ган чүрүчүлгелер албаный аян-чорун кылп турарына сеткилчес ханымнаан өөрүп турар бис деп, М. Хуонун оналган демделген.

Улут Ленинни күзеп, болуп чораван чүдүлгелер Совет Эмиле-гиде херек кырында болгаш берген деп, «Революциянын үнү» бенин радиостанциянын тускай корреспондентиз ССР-ден кылган репорта-жында дандыган. Совет Эмилеги дээрде дегелгелер империализмин тергилдешки-нигелер улар хөгжүп оор чурт-тарын демселгелер дегикши-лерин көргүзүп, дарлаткан улустарын хосталганы дээр хөдөлүп турар күчүлүп куру-не бооп турар деп репортаж-та айткан.

(СЭТА).

КӨДЭ АЖЫЛ-ИШЧИЛЕРНИН ЧЕДИИШКИНИ

БЕРЛИН. СЭТА-ның кор-респондентиз Вадим Чудов-тун дандыкыны болза: Хай-нах районда (Карл-Маркс-штат округу) мал азырап турар Эрст Тельман атыг кал-ды ажил-агым кооперативин ажилдакчылар мурун огу-рунда тууп келгенер. Мал чедикшир чаргаларын ий хуу куудулушкан, чылдын төн-чүзүгө чедир пландаа ажыр 150 муң килограмм сүтүг болгаш 200 центнер этти боар.

Көдэ ажил-агым коопе-ративин даргазы Ф. Бутке мал ажил-агым системалыг болгаш комплекстиг хамаары-ланы негеп турар деп чутал-лаан. Бир эвонун эрттирер чикл трелгени ол. Бугурулге-

нин эртем-техниктиг ханды-рылганын тода планы бисте бар. Ында малдын немед-де деңизин, саап алган сүтүн көргүзүлгелерин куудулушкан, чаш малдын чидарын чок кылмыр көрдүгөн. Коланын бериникин өсүп деп бозар болза, чүс-ле селселике бол-гаш малды азыраарына эвес хари-лаа малчыларын күш-ажылдын байланы эки-жерлерине сагыш салыр ке-рек. Малды тургузуу азыра-сеонун эгелээринин мурун-да кижилерге эки байдал-дары тургуп берген бис.

Бо чылды ЛДР-ниң мал-чыларын мурунда сүтүн ортукма саалданын 3824 ки-лограмдан 3960 килограмм-га чедир өстүрүлгелер сору-лазы салдыган.

БАЛЫК АЖЫЛ-АГЫЙЫ

ПЕКНИ. Кыдаттын чедик беш чылдыда (1986—1990 ч.) Кыдат Улус Республиканын миллилар санын чоуну аш-че-биле хандырыныг балык болгаш далайын продуктулар-ны улуг черин өлээр.

«Шинжиз жибэ» солунун дандыкыны-биле алырга, оларын тывышкыны 11 хуу өөр болгаш 8 млн. тонна чедер.

Балык ажил-агым хөгжү-дөр талаш-биле Кыдатта бойдулдуу таарымчалыг бай-далары бар. Чуртун деңиз-кээрлик хемер болгаш хол-дер көй, оон эртерини үш далайын суглары чун турар. Кылымал хөндөктөрүн саны өзүп турар. Оларын нити шолуңун хемчээл бо чылды 114 муң га кылдыр улагаткан,

(СЭТА).

КИМ ИР СЕННИН ССР-ГЕ ЧОРААНЫН ДУГАЙЫНДА

ПХЕНЬЯН. КУДР-нун Пре-зидентиз, ККП ТК-ның Чи-гине секретары Ким Ир Сен-ниң Совет Эмилеги албан-нын аян-чорун кылп келге-нин болгаш СЭКП ТК-ның Чи-гине секретары М. С. Горбачев-биле ужуражым-ны улуг ужуражым-ны «Минтжу чосон» солун «Монге акы-дуумалыкты на-йрал» деп чүлүлгелер парлап үндүргөн.

Чүлүлгелер турары бол-за, чугаалжымшынар үе-зинде ий чурт империализм-ини агрессия чедикширлерин-герине уду. Азия-Оожум оон-дектелгелер болгаш оон-биле калы бугу дегелгелер тайбын база айыл чок чо-рукту камгаларына, социа-лизм болгаш коммунизмни херезин тилеп үнери дээр кады тургурунга хайгылыс чогул илереткенер. ССР-биле КУДР-нун аразында калы ажилдакчы болгаш ча-чыл болган найралдыг хари-лызаларын аны-бүрү та-лаарга чедикширер сай-зырап турарын Москва сеп-

кил ханымшык-биле демдел-ген. Ол харылааларын оон ийи калбары-биле чуту-ла хемчегер алдыган.

СЭКП-ниң XXVII съездин-ин шиптирлерин амырлаа-ла ботталдым турарын бол-гаш совет кижилерин соци-ализм тургузушкунула улуг чедикширлерин КУДР бе-дин-биле үнелеп көргөн. Со-дунда бижип турары болза, Аза-чуртун хосталгалыг да-йыннын берге үезинде бол-гаш дайын сөөлүгелер катал тургузушкунга материалдыг болгаш моральдыг дузаны көргүсөн Совет Эмилеги бөгү-дө көрөй улустун чөпүгү херек дээр демселген дегил турар деп солунда бижип. Бо аян-чоруктун эки түнелдерин бижылалары-биле, Корея Улус-Демократтыг Респу-блика ССР болгаш өске-даа социалисттиг чурттар-биле акы-дуумалыкты найралдыг ула-нан ажилдакчы болгаш ча-чыл харамнаам деп, «Мин-тжу чосон» солун ойда дем-делген.

(СЭТА).

ГФР. Хассельбахта америк ракетта базанын тайбыннык оон муң миллиар герман талалачылар долаалдыр бугу-лепкен. Мында Хуссак деп дагым арга-арыгы черде Пентагон ГФР-ге оннаткан адролуг чедикшир чалгынны 96 ракеталарын тургузуп эгезин. Сөөгү уеде болуп эркен дайында улар эң улук чыккалга 200 муң дире кижэ кириш-кен.

МИСТИН ПАРЛАЛГА КОНФЕРЕНЦИЯЗЫ

БОНИ. Хөгжүп оор чурт-тарын социал-экономика чидиг айтырларын шипти-рлеринге боо-чепсекти дугу-журеринин айтырларынга көнүс чаа туруш эргежок чутула. Кижэ төрелгелерин мурундаа турар эң кол ай-тырларын шиптирлеринге боо-чепсекти дугуру талаш-биле Совет Эмилегиин Рейкьявкке кырген санала-рын амырлаа ботталдырар дээр салдар чедирипки дег оон-даа артык демсел эргежок чутула херек. Бон-га болган парлалга кон-ференцияныг хөгжүп оор кургуулерге хамаарыштыр политикаын айтырларынга

ГКП-ниң туружун таймыр-лаашаан, Герман компартия-нын даргазы Герберт Мис ий-дыг болалды демделген.

Империализмин талаш-дан улуг ийишкынга тавар-жып турар хөгжүп олурар чурттарга ССР-ниң болгаш өске-даа социалисттиг чурттар-нын дузанын Г. Мис бедик үнелди берген.

Бо чылды дегелгелер боо-чепсекти эндер бугурунине барык үш тримон доллар чарыгалтырар деп, Г. Мис чуталалды. Хөгжүп оор чурт-тарга дуза кылдыр оларын амгы ажалдакчылыгын ий катал улагаттырар дээр болза, ол хөргөңин чүлге 3-де хууу челе бэр ийи.

Мурнуу Африкада хитнадым турары-биле алырга, расисчи шаажалачылар чуртталга черлерин хөдөөнин төлөзүгелден ойталлап турар. Йоханнесбургтун чогунда чурттал турар африканын ирак районнарже үндүр ойлапч эгезин. Уруланышкыннык бо хевир кара кешиг чуртталчаларын аразында калба-биле неперээр. Оларын акшаа бау-чурунун саттыкчы-чалаларында тургустуган мунинал советтерин чарыгалдыла барып турар деп чүсөн олар билерер. Тус муниналитеттерин бирөөнүн төлөзүлгелерин чугааламы-биле алырга, улуг хемчээлгиде шаажалачы операциянык бири өздөчө ий муң хижин, оон и-тинде херөжөненин болгаш урулгарын, төрөн черлеринде үндүр ойладыр көр-дүгөн.

ЧУРУКТА: бо херөжөненин өг-бүленин чурттар чери чок. Рейтер—СЭТА-ның телефотозу.

Совет милициянын кижилери

КАНДЫГ-ДАА АЖЫЛГА ДЕМ ХЕРЕК

Ажилдап, чурттал турар суурунда милиция ажилдакчы-ларын аугайында каш сес. Бай-Тайга райкукумунун иш-тики херектер килдизинин (килдизиниң начальниги Э. М. Ижи) интернационалы коллективия нитинин корум-чурум камгаларын чангыс огу-рундаа элж кожа туруп турар. СКП ТК-ның «Арагалаш-кынны болгаш алооголжын уулулар талаш-биле хемчег-лер дугайында» доктаалын амырлаа ботталдырары-че угланган ажилды килдиз-тин ажилдакчылары районун хөй-нитиниң калы чору-дуп турар.

Эртен чылдарга деңизге кем-херек үлгүлдер чоруктар районда кокуску-биле кызы-рылган. Хадыжышкынар эчээлгел чок артайлар турар.

Эзиртир суксунарым боттары белектер чоруктар-биле де-мисел күштөгөн. Ол талаш-биле хадыжышкын кылган ол чеди кижини тораган. Ий аугар үлгүлгелер дээр ий кижэ улар кеземге херези тургупкан. Орукка шиптешкин дугурун хажытканы дээр бе-рижен үш чолаачын штрафтан сагындырган болгаш беш кижини автотранспорт башка-рар эргелен агы-ангы хууса-лаа калган.

Милиция шугурунга үр-түнелгел ажиллап келген, боттарынын херези эки билер ажилдакчылар килдисте бар. Ында беш кижэ «Милиция-нын тергенин» херек демсел-нин экилекчилер. Килдистин ажилдакчылары — Х. Дивия, Э. Окан-оол, А. Октырь, В. Аранчал, Н. Бизаакай, В.

Куулар, Б. Казырыкпай, С. Ка-раш болгаш оон-даа өскө-лөрүн ажилына арга-дуржул-ганы байлак. Калдыг-даа иш-ке демент, харылзалыг ажил негеттир болгай, ажил-херек ычан бугурун болуп. Ком-сомолу О. Сеек Кара-Халге сургакчылан чораван, чашты-нын чоруп турган ажилдагы кем-херек үлгүлгелерин тут-кан. Суурун чуртталга чоуну-нун дуузында дандып, ол тай-кычтар, дилим болган.

Килдистин ажилдакчылары демент ажиллап турарлар. Оон түнелде нитизин-биле ба-гай эвес. Ыладалаа ханым-лааа чутула айтырлар кол-лективтин ажилында бар. Мал-маган, хамааталарын өчү-хөрөгетин оорлар чоруктар бар.

С. САЛЧАК.

УРУГЛАР-БИЛЕ КАДЫ

Чылдар болгаш кижилер

АЛЫШКЫЛАРНЫҢ ОРТУНУ

(Төңүзү. Этеин № 276, 277 «Шымда»).

Айлар, күннөр эрткен турум-на алышкыларның дайынчы дадыгышкыны, мергежили улам белгил, оларның дугайында чагатай аллар бүгү чүгү, ка кептерген. Казан оларның миномет расходу дайынчыларга боолал эжелей бээр, бастар командири Цивиликов хронометржы кылгыра олар минута-ла 18 миная алды чыгыштар болган. «Шымда» дүр боолаларына миномет-дунар уну эстий, хайлы бер-бес бе» деп чамдык кижилер оларга баштактып-даа тургулаан. Оң соода шериг со-дууларының бирээниге оларга холбаштырган: «Минута-ла-ла 18 миная агаарла» деп эгелгил чүгү парадтыгыт.

— Ол чылдарла «Прада-га» болгаш шериг солунна-рына база «Огонь» журна-ла бистиң дугайында пар-лаан чүгүлдер, чүгүлдер бис-ке база чеккилен хээр түвө. Оларын аажок соонурга турдуусу— деп, хоочун фронт-тучу сепкил ханын чугаалап турар.

Ол-ла чылдарла чогаалчы-лар, журналисттер, фотокорреспонденттер, артистер дайы-малар турган армияларга, ал-гы-ангы шериг кезектеринге, дивизияларга, полкларга, взводтарга, оңо жиптине Шу-мовтарын миномет расходу-ла база-ла көп турдулаан. Сурагылз улуз совет шүтүтүчү Александр Прокофьев 1943 чылдың май төңүзүнде олар-биле журажып, танышканын боду толгайлар бижээ: «Бо-дунуң шүтүлгесинге бир аар минометтин дайынчылары эрсе-дими дайындагылар турар орус мадырлар Шумов алыш-кыларын көргүсүн меп. Олар-биле Волхов фронтунуң бир участогуна, хари-н

даа бодунуң төртүтүгөн те-рииниң чоотуга учуражып, танышкан меп» — деп ол деметтеди. Шүтүтүчү «Рос-сия» деп шүтүлгесинин ма-дырлары Шумовтар дугайы-нда мынагы оңуруларын ном-чуур бис:

«Минометту Шумовтар кычкычтырбас, Минутада он сес ми-на каккыртыр. Агаарга ол минаяларын кычкышылдан Адаан-кылы, каржы килең дивизиялар көр. Алышкыдан шыраак мөге Вася Шумов Аары бир луд минаяларын картошка дег, Улай шывап, учке кир Угаан-хут чок фашист шериг кырып турган...

Александр Терентьев фронттучу чылдарында сура-гылз шүтүтүчү-биле учура-жышкынынын дугайын сактып чугаалап болду: — Эндиги бөдүн кижя чораш, бистен бүгү чүгүлдерин бирден бирээ чокка айтырып турган. Ол-ла үсө неместер боолал эжелей чугаа тур үзүктелген.

Совет дайынчы-биле ка-ды Шумовтар дайынчы шы-малар ханын соотуну таварыш-тырган соода, кезектеги тулушкуну соккан. А. Про-кофьев база катан оларга келген. Ильян Шумовтар-биле ол фронттучу кылалар-лаа кылдыр. Дайын тонгон соо-да Тывага аалдан хээр-биле шүтүтүчү Шумовтар чалаан. Александр Андреевич мичан аазаан соотун эзел, 1961 чыл-да Тывага чораш. Шүтүл-гесинге чогаалчы эрес-мадыр-лар ол кижилерин болгаш Кызыл-Арыг чүртүтү кырган ада Никита Фадеевичин эгелзип, алышкыларын хей-мер дүңмиз Насенкага че-

дир Шумовтарын дайында, тайбында чылдарында ажа-амдырларын толгай көр-гүсүн.

Ленинград бугаалың чы-таваран соода, оларын кирип турган дивизияны өскө шериг кезектер-биле кады областың хоорай, суурларын фашист эжелелден хостар дэки, келерей шыгыны тулу-шкунуна кирип турган дивизия-барым чүчө бурунгаарлаа бар чораш.

— Эжелеп алган черлерин салбас дэди, неместер фашисттер калачалың-биле учура-лаа, Совет Армиянын күчүтүгү шаар халлашыны олар доктадым шымаас апарган үс ол чүсө — деп, Александр Терентьев сактып орап. Да-йынга кижя базым бурунгу-ле өлүмгө, бертик-белелге та-варжып болур. Ильянжак Шумовтар 1944 чылдың эге-зинге чедир хей-хей аар-бер-ге тулушкунуна киржип келсе-да, олардан балыглат-кан безин кижя чок болган.

Ол чылдың январда бир күштү тулушкунуна Лука балыглаткан, даразында хүн дайынчы оңтаа бомбазы-дан Ассентийин боду ба-лыглаткан. Олар госпиталга бир ай хире эмнелген, сөгүн болгаш ботарынын расходу-га эң келгенер.

— Изит, шыгын тулуш-кун эзелде чүгү турбас дээр силер — дэди, Александр уламчылаан. 1944 чылдың ор-та түзүлгө эзелде олар Эс-тонаж дивизиянын мадыр, тулаалык берге черлерге дай-ынча ууру тулушкунуна киришкенер. Ильян төңүзү-де олар Даугава хемин кече берге турла, дайынчыны сна-ряды оларын минометин бу-за дэпкен, Василий биле Се-мен алаа доран-на эген. Александр кончү аар балы-

глан. Баштайгы аар-берге аажы-шүжүт алышкыларга ийилер таарышкан. Василий биле Семённу арга кылдыга аялга орунушуура кван. Аар балыглаткан Александр бий аажы госпиталга эмнелсе-дээ, естип шытаалын, бирги бөлү-түң ийилде болган. Ильян-гаш аалынче чанып келген.

Каш чыл бурунгаар Дауга-вадан килең ести госпитер-диниң чыгазын алган меп-дэди, ол уламчылай-дыр. Олар Василий биле Семённу хөөрүн тыпкан, алаа чектер салып, ажаап турарын дың-наткан. Александр Терентьев оларга өөрүп четтеринин яе-редип, харын чыгазын би-жээ.

Арткан алышкылар казан неместер эжелелдерин Лата-нын хостамын турал, оларын улуу Иван сооту оңка чедир дайынчы боолал турган, алаа мадырлыгы-биле элген. Ону Рига чоотуга орунуш-кан. Лука биле Ассентий Улуз Тивелгенни хүнүгө чедир фронттучу турган. Да-йын төңгөдө олар төрөө Тывага кижя эң келген, улуу чедер чылдарын эгелзип чок апарган эзелге чедир «Россия» совхозка чолаачыла чораша, а Ассентий Шур-макка хей чык ажилал, кур-тап чораш, каш чыл бурун-гаар мотон. Александр Шу-мов меп персоналдыг пессо-нер, хары шагда 70 ашса-лаа ам-даа чик, каштагай хээр. Шериг албанынгарын база өөреникчилерин, сургуулар-нын, студенттерин база өс-ке-даа аныктарын күзетип аалды.

Оон туула архивинде бир документте мынагы оңуру-лар бар: «Дайын чылдарында Шумов алышкыларын ми-номет расходу Волхов болгаш

Ленинград фронттарына, ол мынак Прибалтика хостар дэки дайынча ууру тулуш-кунуна эрес-мадыр болгаш мадырлар өөрүн көргүсүн. Олар дайынче чүс-чүс ми-наларын адып үлүргөн, ий баталын хире титлержилерин уурулаан, минометтин база үер-боонун 24 өт топкаларын, 29 дэктарын база бинада-жарын, он-он пулеметтерин үзгелеп, чок кылган.

— Ол бүгү бистер-биле ча-гыс оңурута кады тулуш-кун хей кады намы эрес-данды чүс-чүс дайынчы эш-өөрүстүң база командир-леринин деткичени база олар-биле ханы найыралдын күжү-биле чедип алынганын мына-ла чугаалап алаар — дэди Александр Терентьев «бистиң чугаалыстың түнел-е ол болуу» дэиңгил кече көр-гүл-дир. Соң соода ол шаанда тулуш чораша чер-леринге, Ленинград дайын соода каш-даа катан чораш-ны ол чугаалап оңуру.

— Бистиң фронтта ач чо-ран минометтучу Ленин-град артиллериянын Шериг-төмү музейинде салгаш чүгү-лөр болгаш өскө-даа экспо-зициялар мына дэген — деп, ол чугаалай-дыр. Ийдег экспонаттар Сибирдин шериг оңурунун Дайынчы аллар музейинде база дэлеттинген. Бистиң республиканын Ала-дан-мадыр аттыг чүрт-ша-мал музейинде эрес-ма-дырлар, алдарыг алышкылар дугайында дэликтирлер база көр бис. Ол бүгү болза, эрес-мадырлар дайынча алдар чүс-чү чылдарла оңуп, чытес деп чүвениң бүзүрелгил ба-дыткалы-дыр.

С. ШОЯГУ.

Эрине районунуң Культура бажыны, Пионерлер бажыны уруглар-биле ажилче сагыш салып турар. Профгаламын-нын ажал чорудар клуб-тарын, бөлүмнерин тургуска. Устүкү классчыларга «Глобус» деп политиктик бөлүмүн СЭКП райкомунуң пропаган-да бөлүмү агаалыг кылдыкчы эргелекчи А. Ч. Комбу уду-гул турар. Г. Д. Кызыл-оол «Телерафист», М. В. Эр-эчин «Аныяк өрт оңурун» клубтарын кичээлдерин эр-тирип турар. Бөлүм удуру-маче эчилерин, бугурулге удуруччуларын, башкыларын болгаш шериг комиссар-дын ажилдакчыларын кириш-тирлэп турары эки. Чижээ, «Аныяк дайынчы» клубу В. В. Лавушин, «Аныяк өрт» Е. Х. Дажы-Сегбе, «Арганын өңүктөрү» А. Д. Дияга,

ратинг гимнастиканы баш таарыкчы У. Б. Хертек баш-тап турар. Кинога мыктар-нын, чүрүк тирттырарын, оолдарга болгаш уругларга «Ураа холдар» бөлүмнерин организастан.

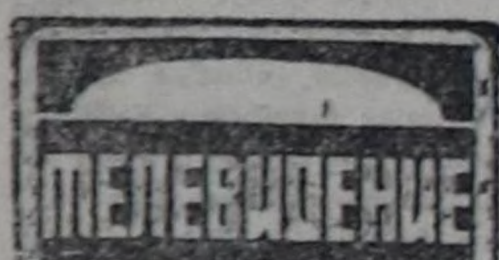
Тыва АССР-ниң культуразы-нын алдарлыг ажилдакчы Б. С. Дүтүр даш чокучу-ларын бөлүмнерин удуруп эгелээр.

Эге класстар өөреникчиле-ринге «Почемучка», 6-8 классчыларга «Здравствуй» деп клубтарын кичээлден уруглар библиотеканын ажилдакчылары Э. Н. Дала-рыкбай, З. С. Оли эртирлэп турар. Клубтарын чөвүлел-де башкыларын, клуб ажил-дакчыларын кыргыч. Арыжы, бугурулге коллективтеринге

экскурсиялар үзүлде уруг-лар хей чүгүлдерин билеп а-турарлар. Уругларга тыва ном-нар, тоолдар эвээж болуп ту-рарына библиотеканын хом-малап турар болду.

Уругларын ыры, тапчы-нын бөлүмнери доктаама-а ажилдап турар. Өөреникчи-лерин кусту тыва органи-застанына уругларга оң клуб, ол беш бөлүм сал-дарлыг болуп турар. Башкы Б. М. Кызын оолдарга тек-никтик болгаш чазанар бөл-гүмнерин эртирлэп турар (чу-рукта). Эрэл суурда уруг-ларын соонурга аайы-биле каттыжышкынынын, клуб-тарын ажилыга культу-ра кылдыг толгай дузаны че-дирип турары эки.

В. КАРА-САЛДЫН сөзү болгаш фотоу.

ДЕКАБРЬ

2. ВТОРНИК

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе», 8.45 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 1, 2 сериялары. 10.40 — Уластарын аялгалары. 10.55 — Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. «Джен Эйр». 3-кү сериалы. 11.55 — 12.00 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.45 — «Волгач». Док. телефильм 15.15 — Бетховен. 1-ги симфония. 15.50 — Аамынн шко-лазы. 16.20 — Чүдүң болгаш чүгүсү Уругларга дамчыдыла. 16.50 — «Мехонугаа рес-публика». Киноочерк. 17.15 — «Картаттын чурумдары». 17.35 — Эртем болгаш амыр-рал. 18.20 — Эртем-тайы-бырныг фильмин баштайгы көргүзү. «Мен сагыш амыр чурттап шыдаас меп». Н. Ти-хоновтун чогаалчыны ажилы-нын дугайында. 18.45 — Бүтү дэлегей. 19.00 — Күртү-лөкчиге: шылар дэди дем-сиз. Москвада «Фреер» аз-волуун ажилын жүргүзүш-кун. СССР-ниң ЭА-нын кор-респондент кижитүр П. Г. Букля чорудар. 20.00 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 3-кү сериалы. 21.00 — «Уе». 21.30 — Уластарын а-зас-чогалынын ийги Бүтү-жөөл фестивалы. Фестивалдыг кийгирткылар. 21.50 — «Мар-шал Жуков». Намдарынын арыяны. Док. фильм. 23.15 — 23.35 — Бөгүн дэлегей-де.

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Шымда» ырык, чоок хуниер. Док. фильм. 8.35 — 9.35 — Бойдуз эртеми. 2 класс. Кыш келген. 8.55 — «Чайын-нашкыны». Эртем-тайылы-бырлыг фильм. 9.05 — 13.05 — Фран-цуз аыл. 9.55 — «Кристалла-лар». Эртем-тайылыбырлыг фильм. 10.05 — КППУ сур-гууларында. А. П. Чехов. «Витаминизм». 10.35 — 11.35 — Информатиканын болгаш саналга техникалык үндө-ни. 9 класс. 11.05 — Шылар-пикология. 12.05 — В. А. Жу-ковский. 13.35 — Төвү. 6 класс. Жалпы а. Арк. 14.05 — Б. М. Кустодиев. Чагаалардан бол-гаш сактышкыларын. 2-ги дэмчылдык. 14.35 — Билин а-ла болгаш кылдык бля». Өөрени-

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг удуар, чаштар». «Даарга даартагы хүн болур». Мультифильм. 20.15 — «Калдыкчы». 21.00 — «Уе». 21.30 — Спорттук гимна-стикага ССР-ниң чемпиодалы. 22.15 — 23.05 — «Москваның күтү». Совет музыка фести-валыг концерти.

3. СРЕДА

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». 8.45 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 3-кү сериалы. 9.45 — «Аян-чорукчулар» клубу. 10.45 — 10.50 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.45 — «Эр-темиң болгаш күш-ажымдыг эжелел». Док. фильмин. «Позар, даражыны, пиясет болгаш өскө-дэди». «Кижя-нын карактарында шүтүлүз билеп аар меп». 15.30 — «Пе-терс». Уран-чечен фильм. 17.10 — Бистиң корреспондент-терияны чугаалап тур. 17.40 — «Картон шактар шолу». Мультифильм баштайгы көргүзү. 18.00 — Брак бол-гаш чоок меп. 18.45 — Бүтү дэлегей. 19.00 — Айтыр-лар-дизежиктер. «Штиглер-демокрания болгаш хой-лу». 21.00 — «Уе». 21.35 — РСФСР-нин улустун артист А. Пугачёвнын Чернобыль хоорайга концерти. 22.30 — «Ноган болгаш ак-көк». Док. фильмин баштайгы көргүзү. 22.45 — Бөгүн дэлегей. 23.00 — 23.40 — Делегей болгаш аныктар.

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

МОСКВАДАН

18.45 — «Орус дымлы өөренип тур бис. Национал школаның белеткел класстарын өөр-еникчилерге телешкола. 10-гу кытап. 19.00 — Делегей бай-далынын дугайында беседа. 19.10 — Телечелээр. 19.20 — «Аян-чорукчулар». Программалы: Мелзээр. «Советтер болгаш үс». «Ажыктын болгаш шы-нарлы дэди». «Бистиң са-налдарымыз изил-беле». 19.50 — Чаралдар. Реклама.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг удуар, чаштар». Телефильм. 20.20 — «Н. Тихонов». «Уелер болгаш оруктар». Док. телефильм. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Хостуг бөөк кел». Уран-чечен фильм. 23.05 — 00.45 — Бүт бөлүтүгө ССР-ниң чемпиодалы. «Динозав» (Киев) — «Ша-тер».

4. ЧЕТВЕРГ

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». 8.45 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 4-кү сериалы. 9.40 — «Бутурчунда болза, элде-ти». 10.40 — 10.45 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — «Бистиң үс-тергелес». Док. телефильм. «Аза үсө иал». Дажарал. 15.25 — Молдава ССР-ниң Күрүңгүн уелерин опера болгаш балет театрынын симфониктик ор-кестри ойнаар. 16.00 — Шы-малык школазы. Мергелдин кичээлдер. 16.30 — «Москва чоотуга немес-фашисттер шериглерин тылча шапканы». Док. фильм. 17.30 — «Он алам харга чедир болгаш оон улут пазы». 18.15 — Сөгүн сөс-жертик мыш. Коллектив-тин шиптирлар — коллектив-те харысалга. Бугурулгелерге күш-ажылы коллективтерин чөвүлелдерин тургузарынч принциптери. 18.45 — Бөгүн дэлегей. 19.00 — «Чарыш-кыч ирлар». РСФСР-ниң алдарлыг артист М. Пакоев-ноч мрлар. 19.35 — Күрү-лөкчиге: шынар дэди дем-сиз. «Москва» даражыла каттыжышкынынын ажилы-нын дугайында. 20.05 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 4-кү сериалы. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Элуг кижилерге шыгала». 9-кү дамчы-дыла. «Кырган-ачалар бол-

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг удуар, чаштар». «Коргууду каяккан бөрүлөр». 20.15 — «Советтер-нин эрге-чатыргазы дэди». Док. фильмин баштайгы көргүзү. 20.25 — Оозал-оол чок шымчышкын дэди. 20.30 — «Московские новости» со-лунуң шаңалы дэди фигура-лыг чүгүлдерин дэлегей маргылдаалары. Эжеш чү-гулашкыл. Кыска программа. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Сок-саларынын хемчээ». Уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 22.50 — 23.15 — Балет-тин анык артистериниң кон-церти.

МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

МОСКВАДАН

18.25 — Док. фильминер программазы. 18.55 — «Литературтук учуражыгалар». М. И. Пазомов чогаалчыны чогаалчыны ажилынын дугайында. 19.15 — Телемелзээр. 19.25 — «Аян-чорукчулар». Программалы: Мелзээр. «Советтер болгаш үс». «Ажыктын болгаш шы-нарлы дэди». «Бистиң са-налдарымыз изил-беле». 19.50 — Чаралдар. Реклама.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг удуар, чаштар». Телефильм. 20.20 — «Н. Тихонов». «Уелер болгаш оруктар». Док. телефильм. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Хостуг бөөк кел». Уран-чечен фильм. 23.05 — 00.45 — Бүт бөлүтүгө ССР-ниң чемпиодалы. «Динозав» (Киев) — «Ша-тер».

4. ЧЕТВЕРГ

БИРГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — «Уе». 8.45 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 4-кү сериалы. 9.40 — «Бутурчунда болза, элде-ти». 10.40 — 10.45 — Мелзээр. 14.30 — Мелзээр. 14.50 — «Бистиң үс-тергелес». Док. телефильм. «Аза үсө иал». Дажарал. 15.25 — Молдава ССР-ниң Күрүңгүн уелерин опера болгаш балет театрынын симфониктик ор-кестри ойнаар. 16.00 — Шы-малык школазы. Мергелдин кичээлдер. 16.30 — «Москва чоотуга немес-фашисттер шериглерин тылча шапканы». Док. фильм. 17.30 — «Он алам харга чедир болгаш оон улут пазы». 18.15 — Сөгүн сөс-жертик мыш. Коллектив-тин шиптирлар — коллектив-те харысалга. Бугурулгелерге күш-ажылы коллективтерин чөвүлелдерин тургузарынч принциптери. 18.45 — Бөгүн дэлегей. 19.00 — «Чарыш-кыч ирлар». РСФСР-ниң алдарлыг артист М. Пакоев-ноч мрлар. 19.35 — Күрү-лөкчиге: шынар дэди дем-сиз. «Москва» даражыла каттыжышкынынын ажилы-нын дугайында. 20.05 — «Джен Эйр». Хей сериалыг уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 4-кү сериалы. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Элуг кижилерге шыгала». 9-кү дамчы-дыла. «Кырган-ачалар бол-

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчытыг удуар, чаштар». «Коргууду каяккан бөрүлөр». 20.15 — «Советтер-нин эрге-чатыргазы дэди». Док. фильмин баштайгы көргүзү. 20.25 — Оозал-оол чок шымчышкын дэди. 20.30 — «Московские новости» со-лунуң шаңалы дэди фигура-лыг чүгүлдерин дэлегей маргылдаалары. Эжеш чү-гулашкыл. Кыска программа. 21.00 — «Уе». 21.35 — «Сок-саларынын хемчээ». Уран-чечен фильмин баштайгы көргүзү. 22.50 — 23.15 — Балет-тин анык артистериниң кон-церти.

МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35 — 11.35 — Нията биология. 9 класс. Органиктик дэлегей-ниң эволюцияларын бары-маларын. 11.05 — «Кижя. Чер. Октаргай». 12.05 — АБВГД-ейжеш. 12.35 — Эран —

ИЙГИ ПРОГРАММА МОСКВАДАН

8.00 — Эртенги гимнастика. 8.15 — «Гудастар». Теле-фильм. 8.35 — 9.35 — Обще-ство-ведение. 10 класс. Импера-лизм болгаш амыг үсө оң оңагай чүгүлдер. 9.05 — 13.35 — Немес дил. 10.05 — «Баш-кы». СССР-ниң улустун баш-кы Л. Ф. Парфеновнын дугайында телеочерк. 10.35